

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

שנראה מעלת חברינו

בהעלותך תשפ"ה

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"ה

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפורסם והנעלה, תורה וגדולה בקנה אחד עולה

הרה"ח מו"ה חיים מאיר פישמאן הי"ו

מחשובי חסידי וויז'ניץ וקאסוב, ומגדולי הפטרונים של "איגוד מוסדות וויז'ניץ"

מחיתון של מורינו הרב שליט"א

לע"נ הרבנית הצדקנית

מרת מרים חוה בת מרן שרגא פייביש ע"ה

אשת הגה"צ רבי ישכר רובין שליט"א אב"ד קאזניץ

בתו של כ"ק אדמו"ר מקאסוב זצוק"ל

נלב"ע מוצאי שבועות תשפ"ה

שנראה מעלת חברינו

בהעלותך את הנרות (במדבר ח', ב')

בספר אמרי ברוך (להגאון ר' ברוך חיים סיימאן ר"מ בישיבת רבינו יצחק אלחנן, פ' בהעלותך) הביא רמז נפלא שלמדין מדברי הפסוק "בהעלותך את הנרות", שיש חובה על האב לעודד את בנו, ולהמחנך לעודד ולחזק את תלמידיו, דהנה האדם משול לנר, כמו שנאמר בפסוק (משלי כ', כ"ז): נר ה' נשמת אדם.

ויש לפרש, שהתורה מרמזת בלשון "בהעלותך", שזה הוא מחובת המחנך כלפי המתחנכים על ידו, חובה תמידית מדי יום ביומו להעלותם, היינו לעודד אותם לחזקם ולקרבם, באופן שע"י זה יהיה להם עלייה בעבודת ה' "עד שתהא שלהבת עולה מאליה" כפירוש רש"י, היינו שיהא התלמיד עומד על רגליו בעצמו ותורתו תהא מושרשת בקרבו כיתד אשר לא תמוט.

ואולי מטעם זה כאשר אנו מברכים את הילד, אז בעת שמזכירים את שמו, מסמיכים לו את המילים "נרו יאיר", שכן זו היא הברכה האמיתית אשר במשמעותה מיצוי כוחותיו המיוחדים הטמונים בכשרונותיו המעולים של ילד.

שמעתי סיפור נפלא ביותר! – די מעשה רעדט פון זיך אליין!! [הסיפור הזה מדבר מעצמו] – הסיפור הנפלא מופיע להלן עמוד י"ט עי"ש!!

מעשה בבחור הלומד באחת הישיבות הקדושות בארה"ק, שמלבד שלא ישב ולמד כשאר הבחורים, היה כסדר מפריע לשאר הבחורים ומתחנף למגידי השיעורים, כך, שמזמן לזמן היה משולח ועומד מן הישיבה – לרוחת תלמידי הישיבה.

בליל ל"ג בעומר תשפ"א, קיבל ה"מגיד שיעור" שיחת טלפון בה נאמר לו כי נשמת הבחור עלתה בסערה השמימה בשריפה הנוראה אשר שרף ה'...

כמובן שמרוב הלם ותדהמה נעתק הדיבור מפיו של ה"מגיד שיעור", וכשוך סערת רוחו "נפל" בלבו שעליו להתחיל להכין 'הספד' מרורים לקראת ההלוויה רווית היגון אשר תיערך למחר. אך לאחר שבמחשבה ראשונה לא מצא שום מעלה על הבחור המנוח, על כן החל להעמיק במחשבותיו, אולי מכל מקום ימצא איזה מעלה ושבח.

ואכן אין דבר העומד בפני הרצון, ולאחר שפשפש – מצא, שבחודש אלול לפני כשנתיים ימים התפלל פעם אחת בהתלהבות, ובשובבי"ם דאשתקד קם שני ימים רצופים קודם זמן קריאת שמע הראשון, ולפני מחצית השנה שאל בשיעור קושיא הגונה על הנלמד, וכך הצליח ללקט 'עשרה מעלות' על הבחור המנוח... ובעוד שהוא שקוע ומתבודד במחשבותיו, נפל צער גדול בליבו: מי יודע, אם הייתי אומר לו 'מקצת שבחיו' ושלל מעלותיו בפניו, הרי היה זה מוסיף בו כח ואומץ להתגבר ולהתחיל ללכת על דרך המלך.

והנה כשעתיים לפני כניסת השבת (ביום ל"ג בעומר אחה"צ) התקשרו להודיע לו כי טעות חמורה חלה כאן – בא הרוג ברגליו, הבחור חי ונושם לאורך ימים ושנים טובות...

הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר פעם, כי מי שאינו מכיר את מעלותיו, מצבו חמור ממצבו של זה אשר אינו עומד על

חסרונותיו, שכן מבלי להכיר במעלות בהן חננו ה' יתברך, לא יוכל האדם לעולם להביאן לידי מימוש ולהוציאן מן הכח אל הפועל.

ועוד התבטא פעם רבי ישראל ואמר, כי תלמיד שאינו מכיר את כשרונותיו, הרי הוא כאומן שאינו מכיר את כלי אומנותו ע"כ.

סיפר לי הרה"ג רבי מאיר ברוך שטיין שליט"א מח"ס "דער קוואל פון חיזוק", שזקינו הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ זי"ע, כל פעם שפגש את אביו של אחד הבחורים שלמדו בישיבתו, היה ניגש אליו ואומר לו מעלה מיוחדת שראה אצל בנו, בדרך כלל איזה דבר טוב שראה על ה"שעות צעטל" שהגיש לפניו כנהוג, ושיבח בפני האב את בנו, ואף שלפעמים כשקיבל הרבי באותה שבוע את ה"שעות צעטל" מהבחור היה הרבי נותן "פסק" להבחור על מיעוט השעות בשבוע זה בלימוד התורה, אבל בפני האבא, היה הרבי מוצא כבר איזה "שעות צעטל" ישן מתקופה קודמת שהיה טוב, כך שיהיה המעלה מעלה אמיתית (וכידוע שהרבי היה איש אמת, ראה בזה בגליון "נועם שיח" פ' תצוה תשע"ד מס' 18), ומרבה בשבח הבחור להנאות את אביו ולהשביעו מטוב פרי ביכוריו, וכמו שאמר הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, "שנראה" כל אחד מעלת חבריו, הרבי כבר דאג לראות איזה מעלה...

ועוד סיפר לי הנ"ל, ששמע ממקור ראשון, שבאחת הפעמים שהבהילו את הרבי בבהילות לבית החולים, בעת שהכניסו אותו בפנים, הבחין הרבי שאביו של אחד הבחורים שלומדים בישיבתו נמצא שם, למרות מצבו של הרבי וחולשותו הרבה, ביקש הרבי

שיקראו לאבי הבחור, והרבי הרבה בשבח מעלתו של בנו הבחור שלומד בישיבתו ומרים את קרנה, עד שראה את פני האב קורנים מאושר למשמע הדברים הטובים אודות בנו, ורק אח"כ המשיכו לקבלת הטיפול בבית החולים...

מסופר שחסיד אחד השיח את צערו בפני הרה"ק בעל "נתיבות שלום" מסלונים זי"ע ואמר להרבי, רבי קדישא, כבר שנים רבות שיש לי רצונות ושאיפות להתחזק בעבודת ה', ולעלות מעלה מעלה, אבל כשמגיע הזמן לקיים את הקבלות הטובות שקיבלתי על עצמי, ולהוציאם "מן הכח אל הפועל", זה מגיע לי בקשיים עצומים ומאמצים מרובים, ועל פי רוב היצר הרע מתגבר עלי ובפועל אינני מקיים את כל הקבלות טובות שקיבלתי עלי.

החסיד הוסיף במרירות ואמר להרבי: אני חושש, שלאחר פטירתי לאחר ימים ושנים טובות יחרטו על המצבה שלי "פה נטמן בעל השאיפות", כי כל השנים במשך ימי חיי שאפתי להגיע למדרגות גבוהות ורמות בעבודת ה', אבל למעשה לא הוצאתי מן הכח אל הפועל שום שאיפה ושום קבלה, ונשארתי בידיים ריקות...

הרבי ה"נתיבות שלום" שמע את דבריו, ואמר לו: אדרבה, אילו הייתי מבקר בבית החיים ונתקל במצבה שכזאת, שכאן נטמן בעל השאיפות, הייתי עוצר שם ונעמד להתפלל...

מספרים על החסיד הנודע רבי מרדכי חנא פוקס ז"ל מחשובי חסידי וויז'ניץ, שפעם אחת אמר לידידו הרה"ח ר' הרשל שכטר ז"ל

שהתעתד לנסוע לווינה, שיבדוק עבורו אם אפשר לקנות שם משקפיים מסויימות. שאלו ר' הרשל, איזה משקפיים אתה מחפש שם שאין יכולים למצוא כאלו כאן.

אמר לו ר' מרדכי חנא, אני מחפש כבר זמן רב בתי עינים מיוחדות ואני רוצה לדעת היכן ניתן להשיג כאלו בתי עינים, ולכן ביקשתי ממך שתעזור לי למצוא את הבתי עינים האלו, אולי שם בווינען תוכל לקנותם לי, דהיינו אני מחפש בתי עינים שיוכלו לראות בעדם את מעלת חברינו כמו שרואים את המעלות של האדם עצמו, ושיוכלו לראות בעדם את החסרונות העצמיים כמו שאפשר לראות בעדם את החסרונות של השני...

שמעתי מאת הרה"ג רבי אלי' צבי שפיצער שליט"א אב"ד קהילת "אור החיים" בבארא פארק, שפעם אמר לו כ"ק מרן אדמו"ר מסטוטשין זי"ע, שישתדל לומר כל יום את תפילת הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם". ואמר הרבי על עצמו, שהוא אומר אותו מידי יום ביומו, ואכן מרגיש שזה עוזר לו...

עוד סיפר הנ"ל, שבעת שבנה הרה"ק מסקווירא זי"ע את "שיכון סקווירא" באמריקא, היו שני אנשים בממשלה שם – יהודי ולהבדיל גוי – שהם התנגדו לתוכנית בניית העיירה, והם עיכבו את בנייתו, וכמה שעשו השתדלות לרכך את לבם ולהטותם לטובת בניית העיירה, עלה הדבר על שירטון ולא עלתה הדבר בידם.

פעם התאונן אחד ממקורבי הרבי, ואמר ברוב התמרמרות "ילמדנו רבינו, איך אפשר לדון את היהודי הזה לכף זכות, והלא הוא רשע מרושע", אמר לו הרבי "מ'דארף הארווען און הארווען און הארווען" [צריכים להתייגע ולהתייגע ולהתייגע]...

ומטו בשם צדיקים, שלכך נאמר במשנה הלשון "הוי דן את 'כל' האדם לכף זכות", ולא אמרו סתם "הוי דן את האדם לכף זכות", שבדווקא אמרו כן להורות ש"כל" סוגי האנשים, גם הרשע שמפריע לך על כל צעד ושעל – גם אותו הוי דן לכף זכות – לא משנה מי הוא האדם הזה...

לאחר זמן אמר הלה להרבי, שצריכים לקלל את המפריעים האלו כדי שכבר יוכלו להתחיל לבנות את העיירה. כשהרבי שמע את דבריו הוא ממש הזדעזע, ושאל אותו "מה אמרת? לקלל? איך אפשר לקלל יהודי?! – בשלמא את הגוי, ניחא, אבל יהודי? – אם הוא ירד מהכסא, אזי בין כך כבר לא יהיה לו שליטה..."

ואכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וכמו שנאמר (איוב כ"ב, כ"ח): ותגזר אומר ויקם לך, ולאחר כמה ימים הגיעה הידיעה המשמחת, שהגוי הזה התפגר בשעה טובה, והיהודי הורידו אותו ממדרגתו, ואז התאפשר מיד בניית "שיכון סקווירא" העומד בתפארתו לשם ולתהילה עד היום הזה...

בספר "אמרות טהורות" (דברות קדשו של הגה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע, פ' קרח) מביא דבר נפלא, ידוע תפילתו הנוראה של הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע – "תפילה קודם

התפילה" – בה מבקשים ומתחננים, "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם".

ולכאורה איך שייך לבקש כזה בקשה, הלא הוא רואה במציאות חסרון מסויימת אצל חברו, והרי זה מציאות – הוא רואה, איך שייך לבקש שלא יראה, אלא, בפשטות יש לומר, שמבקשים שלא נבוא לידי כך שאנו רואים אצל חברינו חסרון, אלא נראה אצלם רק מעלות.

אך במחשבה עמוקה יש לומר שכוונת התפילה היא כך, "שנראה מעלת חברינו" – "שנראה" – מתפרש גם במשמעות של "געפיעלן" [מציאת חן], מלשון "רואה אני את דברי אדמון" (מסכת כתובות י"ג, ג'), וכך שגור בפי העולם שאומרים "נראה לי", והנה, לפעמים יש אדם שהוא "נהנה" לראות חסרון אצל חברו, פשוט "מוצא חן בעיניו" למצוא ולראות חסרון אצל השני, ולכן אנו מתפללים על כך ומבקשים "שנראה" מעלת חברינו, שההנאה שלנו תהא מהמעלות של השני, ולא מהחסרונות שלו...

והנה, כשמתבוננים במה שהתורה מספרת לנו (בפרשת קרח), רואים שכל מחלוקתו של קרח על משה נובעת משורש רעה זו.

ומסופר על הרה"ק ה"בית אהרן" מקארלין זי"ע שאמר פעם לאדם אחד שהיה נהנה למצוא חסרונות ודברים רעים אצל השני, ואמר לו הרבי, אתה יודע מה ההבדל בינך לביני, כשאתה מסתכל על בן אדם, אתה רואה אותו ברום המעלה, אתה רואה לפניך אדם חשוב עם הרבה מעלות, ולכן כשאתה רואה שהאדם עשה פעולה טובה, אין אתה מתפעל מכך כלל, שכן הינך חושב לעצמך אדם

חשוב זה ברום המעלות לו יאה לעשות דברים טובים, עשיית המעלה כלל אינה חידוש כלפיו, כי הלא הוא אדם מלא מעלות ומדות טובות, ולכן כשאתה רואה אותו עושה דבר רע חלילה, אפילו אם זה דבר קטן, הוא כבר לא שווה אצלך לכלום, ואתה כבר רואה אותו כאדם שלילי וגרוע.

אמנם אני – אומר הרבי, אני לא מסתכל על כל אדם שהוא ברום המעלה, אני לא רואה כל אדם לפני שהוא האדם החשוב ביותר בעולם, ולכן אני לא מתפעל כל כך כשהוא נכשל ועשה דבר רע, כי אצל אדם שאינו כל כך ברום המעלה, זה לא דבר זר שהיצר יפתחו לעבור איזה עבירה, אמנם כשהוא עושה איזה דבר טוב, אני רואה בו מעלה מיוחדת ומדה טובה, אני מסתכל עליו באור חיובי ביותר, כי אפילו האדם שאינו כל כך מושלם, שהרי לדידי איננו ברום המעלה, הוא מתגבר על יצרו ועושה דברים טובים, אז בהחלט יש מה להסתכל עליו ולהחשיבו על כך...

הרה"ק רבי גרשון חנוך מראדזין זי"ע היה אומר, הנני אוהב אדם שהוא מלא חסרונות יותר מאדם שהוא מלא מעלות, לפי שכשאומרים על אדם שיש לו הרבה מעלות, מה אומרים עליו, אומרים עליו שהוא שומר שבת ואוכל דברים רק עם הכשר ויש לו מזוזה בביתו, ואילו כשאומרים על אדם שיש לו חסרונות מה אומרים עליו, הוא אינו הולך כל יום למקוה, הוא לא מגיע בזמן לתפילות, הוא אינו מדקדק על כל המנהגים המקובלים.

ולכן, היהודי הזה שאומרים עליו המעלות, הכוונה הוא שיש לו מעלות אלו ותו לא, הוא אוכל כשר ושומר שבת ויש לו מזוזה, אבל

יותר מזה אין לו כלום, אכן האדם הזה שאומרים את החסרונות שלו, אז מה אומרים עליו, שיש לו כמה חסרונות שהוא לא הולך למקוה ומאחר לתפילה וכדו', אז אפילו שבעצם הוא צריך לתקן דברים אלו, אבל סוף סוף נשמעים אנו שהאדם הזה חוץ מחסרונות אלו הוא מלא במעלות ומדות טובות, ולכן אמרתי שהנני אוהב אדם עם חסרונות יותר מאדם עם מעלות...

הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל אמר פעם לקבוצה של תלמידים ותיקים שלמדו אצלו בישיבה ב"עץ חיים":

בעל ה"נתיבות" מבאר את הפסוק במשלי (ד', כ"ה): עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישרו נגדך, שכיון שטבע האדם לראות בחסרונות הזולת ובמעלות עצמו, לכן כאשר האדם רואה חסרון בזולת – "עיניך לנוכח יביטו", יביט מיד בעצמו – "ועפעפיך יישרו נגדך", יראה את החסרונות שלו ויחדל להביט בשני בעין רעה.

והדבר רמוז בדברי המשנה בנגעים (פ"ב מ"ה): כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, וכיצד איפוא יראה את נגעי עצמו, כאשר יביט בשני ויראה בו נגע, יחשוב שמא הדבר טמון גם בו ומיד יבדוק עצמו, ועתה שאני מתבונן בכם, ורואה שאתם התלמידים הצעירים כבר הזקנתם, אזי מיד "ועפעפיך יישרו נגדך", ואני מבין מזה שבודאי אף אנכי זקנתי ושבתתי...

הנה אחז"ל (מס' אבות פ"ה מ"ט): כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים

מתלמידיו של בלעם הרשע, עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע.

ומבואר בספר "נתיבות שלום" (פ' לך לך, מאמר עשרה נסיונות), דהנה איתא במפרשים, דכל היכא שהתנא מקדים את המספר, כמו כאן "בשלשה דברים", משמעו שג' הדברים קשורים אהדדי ויש להם יסוד אחד, משא"כ היכא שמזכיר דברים ואינו מונה מספרם, אז הם עניינים נפרדים, שכל אחד מהם עומד בפני עצמו.

ועל פי זה מבאר בטוב טעם ודעת את השורש ויסוד המשותף לשלשה דברים "עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה" – שהם היסודות של אברהם אבינו, והיסודות של יהודי – דהיסוד של ג' דברים הללו הם "ביטול הישות", שאין בו כלל ישות עצמי!

וזהו יסוד ל"עין טובה", שבעל עין טובה שמח בטובתו של חבירו ורואה תמיד רק טוב על חבירו, וכמו שנאמר בתפילת הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, "שנראה כל אחד מעלת חבירו ולא חסרונם", אבל אם יש בו ישות, הרי היצה"ר מתגבר עליו שיראה רק את חלק הרע בחבירו, וכאשר יהודי מבטל את הישות שלו אז יש לו עין טובה ורואה מעלת חבירו ולא חסרונו.

וכן "רוח נמוכה ונפש שפלה", הם ג"כ נובעים מביטול הישות, ועל פי חסידות, הרי זו יסוד העבודה של יהודי, שיהודי יבטל כל ישותו להשי"ת, ואז הוא בכלל תלמידיו של אברהם אבינו, ומכאן זה הוא עומד בכל נסיונות החיים, כי האויב בנפש הגדול ביותר של יהודי הוא הישות והחומריות, וכמאמר הבעש"ט הק' עה"פ (דברים ה', ה'): אנכי עומד בין ה' וביניכם, האנוכיות והישות שבאדם עומדים כמחיצה המפסקת בינו להשי"ת, וזהו האויב העיקרי של יהודי בחי' בלעם הרשע – היפוכו של אברהם אבינו!

ונמצא שרק מכח ביטול הישות, בבחינת "ואנכי עפר ואפר", הגיע אברהם אבינו לכל המדות שלו ולדרגתו בשלשה דברים הללו, ומכח זה גם עמד בכל העשרה נסיונות שעניינם היה ביטול הישות, וזה גם יסוד וכח העמידה בכל נסיונות החיים, בחינת "עשרה נסיונות" העוברים על יהודי בימי חייו, שעל ידי ביטול הישות – עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה – הוא מגיע להיות מתלמידיו של אברהם אבינו שזו פסגת השאיפה של יהודי...

לאחר מלחמת העולם השנייה, כאשר גבולות פולין היו סגורים, אין יוצא ואין בא, והגישה לציונו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע היתה חסומה, פנה פעם אדם אחד אל הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע והתאונן בפניו, בימים עברו היה הציון הקודש בליזענסק לתל תלפיות ורבים היו משתטחים שם להיזכר בדבר ישועה ורחמים, ועתה שממו הדרכים

אולם הרבי השיב, קבר נקרא גם "ציון", והוא מלשון זכירה וסימן, ואם אמנם אין באפשרותנו להגיע לציון הרבי רבי אלימלך, אולם עדיין יש לנו אפשרות להתקשר אליו באמצעות התפילה שחיבר, ובקיום הדברים שכתב בה "שנראה במעלת חברינו ולא חסרונם", ובמדה זו נשאר זכרוננו הטוב של הצדיק חקוק בלבותינו.

ברש"י (ריש פ' קרח עה"פ ויקח קרח) איתא, וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה עינו הטעתו, ולכאורה הלא לאדם יש ב' עינים, והיה צריך להיות כתוב עיניו הטעתו, למה כתוב עינו לשון יחיד.

ואמר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זי"ע שכל אדם יש לו ב' עינים, שבאחד מהן הוא רואה גדלות הבורא ובשניה הוא צריך לראות שפלות עצמו, קרח היה לו רק עין יחידה, כלומר הוא ראה רק גדלות הבורא, ואילו העין השניה, דהיינו ההתבוננות בשפלות עצמו, זה לא היה לו, וזהו עינו – לשון יחיד, עין זו בה צריכים לראות שפלות עצמו, עין זו הטעתו, לפי שהוא ראה גדלות הבורא ולא שפלות עצמו, ואילו היה רואה גם שפלות עצמו, לא היה מבקש לחלוק על הכהונ, ולא היה מגיע להיכן שהגיע...

ובאמת, כאשר אדם זוכה ורואה שפלות עצמו, הוא בעצם רואה בה בעת ההיא גם מעלת חברינו, ולזה מתפללים בתפילת הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע בתפילה קודם התפילה "אדרבה תן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם".

אחד המומים הפוסלים בכהונה הוא "חרום" (ויקרא כ"א, י"ח), ופרש"י, חרום, שחטמו שקוע בין שתי העינים, שכוחל שתי עיניו כאחת. ובדרך דרש יש מפרשים את הדבר על המדות שבין אדם לחבירו, שאם אדם כוחל שתי עיניו כאחת, ואינו רואה חסרונות עצמו ומעלות חבירו, הרי הוא בעל מום, כי על כל אחד לראות במעלת חבירו ולא חסרונם. וכן פירש הרה"ק רבי יעקב פרלוב זצ"ל מנובומינסק את דברי המשנה בבכורות (פ"ו מ"י) "עין אחת גדולה ועין אחת קטנה הרי זה מום", כי כשהאדם מביט במעלות עצמו בעין גדולה ובחסרונותיו בעין קטנה, הרי הוא בעל מום...

שמעתי מאדמו"ר מקאסוב-ירושלים זצ"ל שאמר בשם הרה"ק רבי יודעל'ע זי"ע, על מה שאנו מבקשים בליל שב"ק: וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה ומתוך מיעוט עוונות. ולכאורה, למה מבקשים שנוכה לקבל מתוך מיעוט עוונות, וכי לא מוטב שנקבל שבת בלי עוונות כלל? אלא – אומר ר' יודעל'ע, ה"מיעוט עוונות" הכוונה למה שצועקים באמצע התפילה "הייליגער טאטע" וכדו'...

ויש להוסיף, דהנה אנו אומרים בתפילת הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע קודם התפילה "אדרבה תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם".

וזהו שאומרים בליל שב"ק שנוכה לקבל שבתות מתוך "מיעוט עוונות", ר"ל שנראה את העולם בהסתכלות חיובי שיש בהם רק "מיעוט עוונות"...

איתא ב"חתם סופר" על הכתוב (שמות כ"ח, ג'): ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה וגו', וזל"ק: ירצה כמ"ש חובת הלבבות בהקדמה, שבלבות האנשים חכמה נטועה, אם יבוא מי שיעוררם על זה, יוציא המטמון שהוא ויגלה לעין כל, ואם לאו יהיה נעלם, כגרגיר הזרוע, שאם יעדר ויחרוש יצמח, ואם לאו ירקב, וה"נ אמר השי"ת למשה רבינו ע"ה, להיות כי הוא ית' מלא אותם חכמה בלב, וצריכים למי שיעורר אותם ויודיעם זה כדי להוציא חכמתם התקועה בכח אל הפועל, לזה אמר "ואתה תדבר אל כל חכמי לב", ומה תדבר אליהם, "אשר מלאתיו רוח חכמה", זה בעצמו הוא הדיבור אשר תדבר ותודיעם, שהם מלאים רוח חכמה, ועי"ז בזאת ההודעה, "ועשו את בגדי אהרן", כי יעורבו להוציאם אל הפועל.

בחצרות הקהל

געזען אויפן ציון פון כ"ק אדמו"ר מקאסוב זצ"ל, דער גליון "נועם שיח-שרגא דנהורא", פון הרה"ג רבי שלמה זלמן פריעדמאן שליט"א סאנטובער רב, תורת און סיפורים פונעם קאסובער רבי זצ"ל

ישאומרים

עס האט מיר דערציילט כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא-לעיקוואד שליט"א, אז אין שנה ראשונה פון זיין שאטן, כ"ק הגה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע, אין יאר תשי"ד, ווען ס'איז געקומען ל"ג בעומר, האט ער געשפירט א שטארקע צעבראכנקייט. ער איז געווען געוואוינט פון ירושלים אז מ'האט געמאכט א גרויסן עסק פון דעם טאג, און דא האלט מען שוין ביי מנחה פון ערב ל"ג בעומר און ער זעט נישט גארנישט ספעציעל. ער האט געשפירט ווי ער האלט עס נישט אויס. פאר מעריב האט ער אנגעצונדן אייניגע ליכט, זענען דארט געווען עטליכע אונגארישע אידן, האבן זיי אים געפרעגט, "וועמענס יארצייט? אה, דער קראקעווער רב דער רמ"א!" אזוי ווייט האט מען גארנישט געוואוסט וועגן ל"ג בעומר.

הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א פון לעיקוואד, אין גליון 'נועם שיח'.

מעשה רב

בְּאִימָה (אבות ו, ו).

בימי ילדותי למדתי בשיבת חתן סופר, וזוכר אני איך שהרב הגה"צ **רבי שמואל עהרענפעלד זצ"ל אב"ד מאטערסדארף** אמר מידי יום ביומו שיעור מיוחד לבחורים חריפים בחדר הפרטי שלו.

פעם אחת אירע שלא קרא את הבחורים לחדרו לומר את השיעור הקבוע, והיה זה חידוש גדול, כי מעולם לא החסיר את השיעור, אך כולם חשבו שזה מקרה נדיר, אמנם כשהדבר חזר על עצמו למחרתו וכן ביום השלישי, הבינו הבחורים שמשוהו קרה, והחליטו לשאול אותו על כך.

נכנס אליו אחד הבחורים, וכשנכנס ראוהו יושב על כסאו, כשרגל אחת מורמת למעלה על כסא, הבחור אמר לו שכל הבחורים דואגים ואין יודעים למה הוא אינו קורא אותם לחדרו לומר את השיעור הקבוע.

אמר לו הרב: קיבלתי מכה ברגלי, ואני מוכרח להרים את הרגל על הכסא, כרם אין רצוני שיראוני במצב כזה שאני לומד כשרגל אחת מורמת על הכסא, שכן איננו רוצה שאפילו אחד יחשוב שכך אפשר לשבת בעת הלימוד...

קוני נועם שיח (סאנטוב), ויקרא תשע"ה

מחר אהיה בפח האשפה

אחד סיפר להמשגיח הגאון הצדיק רבי משה וואלפסון צוק"ל, שכתבו אודותיו בעתון "ניו יורק טיימס" [העיתון הגויי הנפוץ ביותר באמריקא], בעמוד הראשון.
צחק המשגיח ואמר: מארגן גיי איך זיין אין יעדנ'ס גארביטש קען [מחר אהיה ב"מיסט קאסטן - פח האשפה" של כל אחד]...

א גרויסע שמייכל פון כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א

קיבלתי טלפון מאת הרה"צ ר' ישראל האגער שליט"א, מגדולי המשפיעים בקרית מלך רב, קרית וויז'ניץ בני ברק, בנו חביבו ויקירו של כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-בארא פארק שליט"א. הוא אמר לי בהתרגשות רבה, שביום ב' סיון העל"ט (תשפ"ה), "יום המיוחס", ערך ביקור הוד בקודש פנימה אצל כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א.

הוא מספר, שכאשר נכנס אל כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א, מסר לידו של הרבי מבעלזא את ה"נועם שיח" עם הכותרת "די זיסע יארן" (פרשת בשלח תשפ"ה, מס' 273), אשר מיוסד על ה"אכצן זיסע יארן" [השמונה עשרה שנים מתוקות], של גיסו הדגול והמרומם של הרבי מבעלזא, ה"ה מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, אשר הרבי מבעלזא היה מסור אליו מאוד באותם השנים. הרבי התבונן קצת בתוכן ה"נועם שיח", כשחיוך רחב עולה על פני קדשו, והודה מאוד על הקונטרס, ואחר עיון קל הניח את הקונטרס על שולחנו.

אחד מן הגבאים ניגש, ונטל את הקונטרס על מנת להניחו בין שאר הדברים שהכניסו אל הרבי, אך הרבי קרא לו, וביקש ממנו שיחזיר את הקונטרס וישאירונו על שולחנו, והגיב "איך דארף דאס האבן דא" [אני צריך אותו כאן]. הגבאי החזיר את הקונטרס, והרבי נטלו בידיו, והמשיך לעיין עוד בתוכן הקונטרס, ומספר פעמים נראה חיוך גדול על פני קדשו...

מספר הרה"צ שליט"א, שאחר הביקור יצא מן החדר, ואף אחד לא נכנס אחריו אל הקודש פנימה. בעת עמדו בחוץ הבחין שהדלת נשארה פתוחה במקצת, וכשהסתכל פנימה, ראה איך שהרבי נוטל את הקונטרס לידיו, פותח אותו, ומתחיל לקרוא מתחילתו, ומעלעל דף אחר דף, ובאמצע נכנס הגבאי ורצה להוציא את הרבי מחדרו.

כידוע, הרבי מבעלזא יושב היום על כסא עם גלגלים, וכך מוליכים אותו ממקום למקום. הגבאי התחיל להוציאו מן החדר, והרבי נטל בידיו את הקונטרס, ותוך כדי נסיעה המשיך ללמוד בו על הדרך כאשר חיוך גדול עולה ומתפשט על פני קדשו...

אראפ פון וועג

אחד סיפור לי סיפור נפלא ביותר, וכך סיפר: היה פעם בחור, בחור טוב מבית טוב, שביום בהיר אחד ניגש אל אביו ואמר לו "טאטע, איך וויל דיר נאר זאגן, אז איך האב מחליט געווען אז איך גיי אפ-פארן" [אבא, אני רק רוצה להגיד לך, שהחלטתי שאני הולך לרדת מן הדרך].

האב נשתומם ולא יכול היה להאמין למה שהוא שומע, ושאל את בנו "מה??? - מה אתה אומר?", אמר לו הבן, "איך האב דיר געזאגט, איך גיי אפ-פארן, איך גיי אראפ גיין פון וועג אין גאנצן" [אמרתי לך, אני הולך לרדת מן הדרך לגמרי]... שאל אותו האב "למה? מה קרה עמך?!", אמר לו הבן "כי אינני יכול לסבול את זה, כל האידישקייט זה לחץ גדול עבורי, זה אסור בשבילי וזה אסור בשבילי, איך גיי זיין א פרייע פויגל און איך גיי טון וואס איך וויל" [אני הולך להיות חילוני - ציפור דרוו, ואעשה ככל העולה על רוחי - כל מה שאני רוצה].

האב לא ידע את נפשו, והתחיל לבקש ולהתחנן בפני בנו בדמעות ותחנונים שלא יעשה צעד מסוכן כזה, ובקול שבור לרסיסים שאלו האב "למה? למה אתה עושה כך, אתה בחור, עוד כמה שנים אתה מתחנן ותבנה א לענטזיע אידישע שטוב, מה אתך? מה קרה עמך?", אמר הבחור, "דאס איז עס [זהו זה], ואין יותר מה לדבר עמי בענין זה".

אמר לו האב, "אולי אתה רוצה לבוא עמי ולדבר ביחד עם איזה רבי, רב, או ראש ישיבה ונראה מה אפשר לעשות, וכיזא יוכלים לעזור לך", אבל הבחור בשלו, "אין מה לדבר". ניסה האב לבקש מבנו, "אולי נלך לאיזה עסקן, אולי הוא יוכל לסדר את הענין", אך הבחור בשלו, "אמרתי לך את החלטתי, א גוט'ן טאג".

דער טאטע איז געווארן אויס מענטש, און נישט געקענט קומען צו זיך [האב לא ידע את נפשו ולא יכול היה לחזור לעצמו]. הוא לקח תהלים והתחיל לבכות, והתחנן להקב"ה שירחם עליו, וירחם על בנו. כמובן שבילילה לא עצם האב את עיניו ולא הפסיק לבכות, וכך ישב האב והתחנן כל הלילה בדמעות שליש על בנו מחמד נפשו שיחזור בו מתוכניתו הנוראה רח"ל.

בבוקר רואה האב שהבן קם, הוא נוטל את ידי (נעגל וואסער), הוא לוקח את התפילין שלו והולך לבית המדרש. האב חשב, כנראה שהוא רוצה לתפוס עוד איזה שחרית אחד, וכנראה שבצהריים הוא יקיים את הבטחתו ואז ירד מן הדרך - אבל לא, הוא רואה שהבחור הולך להישיבה, הוא חוזר בלילה, אוכל ארוחת ערב, ולאחר ארוחת ערב הוא נוטל סידור ומברך ברכת המזון מתוך הסידור כדרכו, ואח"כ הוא הולך להתפלל מעריב עם מנין, הוא חוזר הביתה והוא מעיין באיזה ספר, הוא קורא קריאת שמע שעל המטה ומכין לעצמו נעגל וואסער, והולך לישון שנת הלילה.

האב חשב לעצמו, "כנראה זה יקח עוד איזה יום". האב לקח שוב את ספר התהלים, והתחיל לומר תהלים בהשתפכות הנפש בדמעות ותחנונים, הוא בכה בכיות נוראות, והתחנן, "הייליגער באשעפער, האָב רחמנות! למחרת, הוא רואה שהבחור שוב הולך להתפלל, אח"כ הוא הולך שוב להישיבה, וממשיך את סדר יומו כרגיל כמו שהיה עד עכשיו.

מגיע שבת, והאב חושב לעצמו, כנראה שעכשיו זה מגיע, לכאורה הוא החליט להמתין עד שבת, וכנראה עכשיו הוא יבצע את זממו, והולך להיות שבת תשעה באב רח"ל. האב הולך לבית המדרש והוא רואה שבנו הבחור גם נמצא שם בבית המדרש, הוא עמד והתפלל, והאב מאוד נהנה ושמה, וחשב לעצמו אולי בנו התחרט מתוכניתו, הלא, אולי 'ה' שמע לתפילותיו, כי הוא בכה כ"כ הרבה.

הם חוזרים הביתה, הבחור מתיישב ליד האבא בשולחן השבת. האב אומר ביחד עם בנו הבחור "שלום עליכם", ומעיין האב נשפכים נהרות דמעות להודות ולהלל להקב"ה שבנו התחרט מתוכניתו הנוראה.

לאחר הסעודה, קרא האב לבנו הבחור, ושאל אותו "בני יקירי, מה קרה בענין זה שדיברנו לפני כמה ימים?" שאל הבחור את האב "למה כוונתך אבא?" אמר לו האב "האסט דאך געזאגט אז דו גייסט אפ-פארן רח"ל" [הרי אמרת שאתה הולך לרדת מן הדרך רח"ל], אמר לו הבן "נו, איך בין אפ-געפארן" [נו, ירדתי מן הדרך]. אמר לו האב "אינני מבין, אני רואה שאתה הולך לבית המדרש, אתה מתפלל ואתה מניח תפילין, אתה הולך לישיבה, אתה לומד, אתה מברך מתוך הסידור, אתה קורא קריאת שמע, אתה מכין לעצמך נעגל וואסער, וואס מיינט אז דו ביזט אפ-געפארן?" [מה כוונתך במה שאמרת שירדת מן הדרך?]

אמר הבחור לאביו: **כן, אבא!** כל עוד שהייתי פרום [חרדי], אז תמיד ראית אצלי רק מה שאני **"לא"** עושה, "דאס טו איך נישט און יענס טו איך נישט" [זה אני לא עושה, וזה אני לא עושה], "דאס איז נישט גוט, און יענס איז נישט גוט" [זה לא טוב וזה לא טוב], "איך שאַקל נישט גענוג ביים דאווענען" [אני לא מתענעע מספיק חזק בתפילה], אני לא מתפלל כל כך בקול, אני לא לומד כ"כ בהתמדה. מאז שירדתי מהדרך, אתה רואה שאני מתפלל, אני לומד, אני מניח תפילין, אני קורא קריאת שמע, אני מכין לעצמי נעגל וואסער, אני מברך ברכת המזון מתוך הסידור...

